

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет прикладних наук (Литва)
Інститут транспорту та телекомунікацій (Латвія)
«1 грудня 1918 р.» Університет Альба Юлія (Румунія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Луцький національний технічний університет
Одеський національний економічний університет
Сумський державний університет
АТ «Сенс Банк»

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VI Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2024 р.

Полтава
2024

УДК 336.7 (06)

М.34

Редакційна колегія:

Степова О.В., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Онищенко С.В., д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права; Єгоричева С.Б., д.е.н., професор; Птащенко Л.О., д.е.н., професор; Дмитренко А.В., д.е.н., доцент; Свистун Л.А., к.е.н., доцент; Маслій О.А., к.е.н., доцент; Худолій Ю.С., к.е.н., доцент; Глушко А.Д., к.е.н., доцент; Вовченко О.С., к.е.н., доцент.

М.34 **Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи:**
Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2024 р.
Полтава: НУПП, 2024. 164 с.

ISBN 978-966-616-184-3

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції представлено широкий спектр питань, пов'язаних із розвитком фінансового ринку України в сучасних умовах. Дослідження авторів охоплюють теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансового сектору, зокрема: аналіз світового досвіду та його адаптацію до українських реалій; забезпечення стабільності та безпеки фінансового ринку; тенденції розвитку грошово-кредитного ринку та їх вплив на економіку; ефективні методи управління фінансами підприємств; гармонізацію національної системи обліку, аудиту та оподаткування з європейськими стандартами.

Участь у конференції взяли науковці та практики з Польщі, Литви, Латвії, Румунії, Естонії та різних міст України: Вінниці, Києва, Луцька, Львова, Мелітополя, Одеси, Сум.

Призначений для фахівців фінансового ринку, працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 336.7 (06)

ISBN 978-966-616-184-3

© Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка

Література

1. Портал «Бюджет для громадян». URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes>.
2. Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. Всеукраїнська Асоціація ОТГ. URL: <https://hromady.org/analiz-miscevix-byudzhativ-za-2023-rik/>.
3. Міністерство Фінансів України. Міністерство Фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582.

УДК 336.32

Глушко Аліна Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент

*Нестеренко Сніжана Володимирівна, Ширай Каріна Олександрівна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансова безпека бізнесу в сучасних умовах є критично важливою, оскільки підприємства стикаються з численними загрозами, такими як руйнування інфраструктури, зниження платоспроможності клієнтів та підвищення вартості фінансових ресурсів. Запровадження воєнного стану в Україні через військову агресію з боку росії спричинило значні порушення в економіці, що вплинули на різні аспекти діяльності підприємств, такі як ланцюги поставок, ринковий попит, інвестиційний клімат та доступ до фінансових ресурсів [1]. Перебої у функціонуванні бізнесу створюють значні ризики для їх фінансової безпеки, потенційно впливаючи на прибутковість, ліквідність, платоспроможність та загальну фінансову стабільність. Необхідно визначити ефективні стратегії та механізми формування фінансової безпеки в таких складних умовах, що включає глибоке розуміння специфічних ризиків, пов'язаних з воєнним станом, а також розробку адаптивних та стійких практик управління фінансами для мінімізації цих ризиків та забезпечення фінансової безпеки [2]. Військові дії створюють форс-мажорні обставини, можуть призвести до значних фінансових втрат та нестабільності. Фінансова безпека бізнесу включає здатність підприємства забезпечувати стабільність фінансових ресурсів, ефективно управляти ризиками та адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Фінансова безпека підприємства, як складова економічної безпеки, є динамічним і складним механізмом. На нього впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори, і він тісно пов'язаний з більш широким економічним середовищем. Цей механізм виконує подвійну функцію: захищає фінансову стабільність підприємства шляхом мінімізації грошових ризиків та забезпечення достатності капіталу, а також підвищує ефективність діяльності підприємства за рахунок стратегічного та раціонального використання фінансових ресурсів [3, 4]. Однак, для досягнення цих цілей, необхідно визначити конкретні завдання та розробити систему для їх виконання. Базуючись на основних функціональних завданнях фінансової безпеки формується алгоритм етапів, спрямований на зміцнення фінансової безпеки бізнесу.

У кризових умовах та в умовах повномасштабного вторгнення на територію України, що характеризується швидкими змінами ресурсної бази та коливаннями цін на фактори виробництва, першочерговим завданням створення та функціонування системи фінансової безпеки, захист від дестабілізуючих впливів, як внутрішніх, так і зовнішніх загроз, необхідних для підтримки операційної функціональності [5]. Без нейтралізації загроз ефективне функціонування стає недосяжним, що призводить до потенційного зниження значень основних показників функціонування.

Суттєвою загрозою для фінансової безпеки підприємств в умовах економічної нестабільності, зокрема під час воєнного стану, є спад ділової активності, що призводить до зниження валового внутрішнього продукту [6]. Така ситуація посилюється зменшенням обсягу інвестиційного попиту, зростанням цін на сировину, матеріали та товари, а також збільшенням витрат на логістику та виробництво. Ці фактори безпосередньо впливають на фінансову стабільність підприємств, знижуючи рівень прибутковості, ефективності та рентабельності, що у свою чергу може призводити до скорочення штату працівників, зменшення ділової активності та посилення соціально-економічних ризиків.

У відповідь на ці виклики підприємства мають розробляти та впроваджувати адаптивні стратегії кризового управління. Зокрема, важливим напрямком є диверсифікація ресурсів, яка передбачає зменшення залежності від окремих постачальників або ринків збуту. Це забезпечує гнучкість і стійкість підприємств до змін у зовнішньому середовищі [7]. Іншим важливим механізмом є розробка стратегії фінансового управління, що включає планування бюджетів, контроль витрат та оптимізацію грошових потоків. Крім того, підприємствам варто активно використовувати страхування як механізм управління ризиками для захисту активів та зменшення

фінансових втрат у випадку настання форс-мажорних обставин. Особливу увагу слід приділити резервуванню даних та створенню цифрових копій критично важливої інформації, що сприяє мінімізації операційних ризиків і збереженню операційної функціональності у випадку втрати доступу до фізичних активів або інфраструктури. Застосування перелічених підходів дозволяє підприємствам адаптуватися до нестабільних умов, зменшувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх загроз та забезпечувати збереження своєї фінансової безпеки. У довгостроковій перспективі ці заходи не лише стабілізують функціонування підприємств, а й сприятимуть відновленню економічної активності в країні.

Отже, фінансова безпека бізнесу в умовах воєнного стану є ключовим фактором для збереження стабільності та життєздатності компаній. Впровадження ефективних стратегій управління ризиками та адаптивних фінансових практик дозволяє мінімізувати негативний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечуючи стійкість та подальший розвиток бізнесу.

Література

1. Варналій З.С., Бондаренко С.М. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Економічний вісник університету*, 2023. № 56. С. 106–113. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-56-106-113>.

2. Глушко А.Д., Матяш Т.В., Токаюк Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в сучасних умовах. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 22 жовтня 2020 р. Полтава: ПолтНТУ, 2020. С. 71–72.

3. Варналій З.С., Чеберяко О.В., Микитюк О.П., Бондаренко, С.М. Актуалітети фінансової безпеки суб'єктів підприємництва України в умовах війни та повоєнного часу. *Academy Review*, 2024, 1(60), 123–141. URL: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-1-60-9>.

4. Глушко А.Д., Власенко В.А., Чепіжна Е.Б. Методика оцінювання ефективності інвестиційних проектів інструментами MS Excel. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 27 жовт. 2021 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. С. 113-114.

5. Онищенко С.В., Глушко А.Д. Регуляторні інструменти підтримки та відновлення національної економіки України. *Академічна й університетська наука: результати та перспективи*: XV Міжнародна науково-практична конференція, 02 грудня 2022 р. Полтава: НУШП, 2022. С. 43–45.

6. Ситник Н.С., Шеремета Л.М. Особливості забезпечення фінансової безпеки бізнесу в умовах воєнного стану. *Фінансовий простір*, 2023, (184), 45–52.

7. Onyshchenko, S., Yanko, A., Hlushko, A., Maslii, O. (2023). Economic cybersecurity of business in Ukraine: strategic directions and implementation mechanism. *Economic and cyber security*. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 30–58. <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch2>.

8. Онищенко С., Маслій О., Дрібна А. Оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства критичної інфраструктури. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 6. Том 1. С. 249-258.

9. Глушко А.Д., Маслій О.А. Вплив інформаційної політики на рівень фінансової безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2022. №46. С. 39-46.

УДК 336:37.016

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Бородай Антоніна Віталіївна, Булка Анастасія Михайлівна, студентки

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇНИ

Підвищення фінансової грамотності населення є важливим елементом економічного розвитку України, адже недостатня обізнаність у фінансових питаннях має негативні наслідки як для особистого добробуту громадян, так і для економічної стабільності країни в цілому. За даними досліджень, лише 11% українців мають високий рівень фінансової грамотності, тоді як 52% досягають лише базового рівня, а 37% залишаються із низьким рівнем обізнаності [1]. Такі показники свідчать про необхідність подальшого розвитку освітніх програм у фінансовій сфері, адже, за даними Національного банку України, 40% населення витрачають більше, ніж заробляють, що збільшує ризик боргової залежності та створює труднощі з управлінням особистими фінансами. За глобальним індексом фінансової грамотності, Україна набрала лише 11,6 балів із можливих 21, що значно нижче середніх показників країн ЄС [2] (табл. 1). Це свідчить про відставання у формуванні фінансових знань серед населення.